

Nr 286.

Godkänd av första kammaren den 2 juni 1944.

Godkänd av andra kammaren den 2 juni 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande nr 36 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker, m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 36 och memorial nr 41.)

Till Konungen.

Under återopande av bevillningsutskottets betänkande nr 36 och memorial nr 41, varav tryckta exemplar härvid fogas, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t tillkännagiva, att, sedan första kammaren med avslag å utskottets hemställan i förenämnda betänkande antagit det förslag som innefattades i den av herr Sundström i Skövde vid betänkandet avgivna reservationen samt andra kammaren bifallit, vad utskottet i sagda betänkande hemställt, frågan för innevarande riksdag förfallit.

Stockholm den 2 juni 1944.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 287.

Godkänd av första kammaren den 20 maj 1944.

Godkänd av andra kammaren den 20 maj 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsfrågor berörande staden mellan broarna samt Riddarholmen i Stockholm m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 131.)

Till Konungen.

I propositionen nr 220 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 mars 1944, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1944/45 å kapitalbudgeten under rubrik Statens allmänna fastighetsfond anvisa dels till Annexbyggnad till kanslihuset ett

investeringsanslag av 1 000 000 kronor, dels ock till Förberedande åtgärder beträffande vissa byggnadsföretag i staden mellan broarna och å Riddarholmen i Stockholm ett investeringsanslag av 350 000 kronor.

Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda förslag innefatta byggnadsprojekt av betydande storleksordning. Sålunda uppskattas byggnadskostnaderna för det nya kanslihusannexet till 4 300 000 kronor. Gamla rådhusets omändring till lokal för högsta domstolen beräknas draga en kostnad av 1 750 000 kronor. Härtill komma kostnader på omkring 1 000 000 kronor för övriga i propositionen angivna lokaldispositioner. Att under nuvarande ovissa tidsförhållanden taga ställning till dessa både byggnadstekniskt och ekonomiskt vittutseende förslag är självfallet förenat med vissa vanskligheter.

Av verkställda utredningar framgår, att statens lokalbehov i huvudstaden, bortsett från de med krisadministrationen sammanhängande förhållandena, vida överstiger de nu tillgängliga utrymmena. Förutom för högsta domstolen och Svea hovrätt gör sig lokalbristen särskilt gällande för Kungl. Maj:ts kansli samt vissa centrala ämbetsverk, vilka på grund av sina arbetsuppgifter sedan gammalt ansetts böra vara förlagda i närheten av Kungl. Maj:ts kansli, däribland socialstyrelsen, kammarkollegiet och kommerskollegium.

En omständighet, som gör en snar lösning av här berörda och med varandra sammanhängande lokalfrågor särskilt angelägen, är det av den beslutade rättegångsreformen föranledda behovet av betydligt utökade utrymmen för högsta domstolen. Det av kronan enligt 1940 års markavtal från Stockholms stad förvärvade men hittills alltjämt av staden disponerade gamla rådhuset (mellan kanslihuset och riddarhuset) har med sina redan tidigare för domstolsbruk använda sessionssalar och sin delvis ganska väl bibehållna palatsinredning ansetts särskilt väl lämpa sig för högsta domstolen. Enligt markavtalet måste man emellertid räkna med att kronan vid den tidpunkt, då högsta domstolen behöver inflytta, d. v. s. den 1 januari 1948, ej kan få disponera gamla rådhuset, om lokaler ej dessförinnan kunna på annan plats och eventuellt inom det nya kanslihusannexet provisoriskt erbjudas för vissa stadens nu till gamla rådhuset förlagda institutioner.

Samtliga här berörda lokalfrågor skulle erhålla sin lösning, därest genom en annexbyggnad till kanslihuset vissa av Kungl. Maj:ts kansli nu disponerade lokaler kunde frigöras för annat ändamål. I propositionen föreslås förden skull, att en sådan annexbyggnad uppföres å det till kanslihuset gränsande området på andra sidan Myntgatan. Detta område förvärvades av staten genom 1940 års markavtal med Stockholms stad. Avsikten med förvärvet var att skapa möjligheter för ett tillgodoseende av kronans behov av ytterligare ämbetslokaler i kanslihusets närhet. Vid avtalet förutsattes, att vissa kulturhistoriskt värdefulla byggnader skulle bibehållas för framtiden. Detta förbehåll berör emellertid icke bebyggelsen å det område, till vilket kanslihuset enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle förläggas.

En ytterligare omständighet, som talar för ett snabbt avgörande, är nödvändigheten av ett slutgiltigt beslut snarast möjligt rörande dispositionen av det för kanslihusannexet föreslagna området. De därå förefintliga av kronan enligt 1940 års markavtal år 1942 från Stockholms stad övertagna byggnaderna befinna sig nämligen i sådant skick, att behovet av en sanering av bebyggelsen är synnerligen trängande.

Av pietetsskäl har enligt Kungl. Maj:ts förslag till grund för användningen av ifrågavarande område lagts en mindre radikalt ingripande plan än den

med Stockholms stad år 1940 överenskomna. Förslaget innebär, att de inom kvarteret befintliga gränderna med sina välvda portaler skulle bibehållas närmast Västerlånggatan för att inåt mynna ut i en rund gård, kring vilken det nya kanslihusannexet skulle gruppera sig. Kontrasten mellan den öppna, om en torgplats påminnande gården och de däri utmynnande gränderna har ansetts bliva av god verkan. Då gården skulle vara upplåten för allmänheten, skulle byggnadsföretaget tillföra stadsdelen ett tillskott av trevnad. Gatufasaderna utmed Västerlånggatan liksom utmed Storkyrkobrinken skulle bibehållas i sin olikartade utformning. För de nybyggda delarna mot Myntgatan och Rid-darhustorget samt kring den runda gården har eftersträfvats en enhetlig och monumental form.

Enligt den föreliggande planen löper i varje våning utmed den runda gården en cirkulationskorridor, från vilken i erforderlig utsträckning trappsteg eller halvtrappor leda till byggnadens övriga delar. Beträffande vissa av de nu utmed Västerlånggatan och Storkyrkobrinken befintliga byggnaderna planeras en ganska genomgripande ombyggnad och eventuellt ett återförande till deras tidigare utseende i den mån ännu bevarade ritningar göra det möjligt. Självklart är att sådana återställningsåtgärder måste bli tämligen kostnadskrävande.

Av det anförda framgår, att åt de kulturhistoriska synpunkterna ägnats betydande uppmärksamhet vid utformningen av förslaget till annexbyggnad till kanslihuset.

I anledning av de av föreningen Kolmätargränd i ärendet framförda synpunkterna vill riksdagen framhålla, att ett bevarande av staden mellan broarna från pietetslösa ingrepp självfallet framstår som ett vida mer än rent lokalt intresse. De krafter, som verka härför, förtjäna också enligt riksdagens mening allt stöd. Vid sin behandling av ärendet har riksdagen därför tillmätt föreningens framställning stor uppmärksamhet. Redan enligt propositionens förslag göras emellertid betydande upppoffringar för att bibehålla de kulturhistoriska värden, som området rymmer.

I likhet med föreningen skulle riksdagen finna beklagligt om de ingrepp, som nu måste ske inom kvarteren närmast Myntgatan, skulle på grund av statens växande lokalbehov följas av andra inom angränsande delar. Enligt vad riksdagen sökt övertyga sig om kunna i detta avseende möjligen förefintliga farhågor icke anses befogade. Riksdagen har likväl velat uttala angelägenheten av att staten vid framdeles eventuellt uppkommande ökade anspråk på byggnadsmark inom Gamla staden tager all möjlig hänsyn till befintliga historiska värden.

Sammanfattningsvis må erinras, att det förvisso varit önskvärt att ifrågasätta kulturhistoriskt värdefulla del av staden mellan broarna kunnat mera orörd överlämnas till eftervärlden. Såväl det synnerligen starkt framträdande behovet av utökade lokaler för vissa viktiga ämbetsverk som den ej mindre trängande angelägenheten av en snar sanering av ifrågasatt numera av staten till största delen ägda kvarters- och gatumark påkallar emellertid, att hithörande byggnadsspörsmål erhålla sitt preliminära avgörande vid denna riksdag. Med hänsyn härtill och då Kungl. Maj:ts förslag, såsom ovan framhållits, ur såväl praktiska som kulturhistoriska synpunkter innebär den under rådande förhållanden med all sannolikhet mest tillfredsställande lösningen av frågan, har riksdagen ansett sig böra bifalla propositionen.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen *dels* till Annexbyggnad till kansli-

huset för budgetåret 1944/45 under statens allmänna fastighetsfond anvisat ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor, dels ock till Förberedande åtgärder beträffande vissa byggnadsföretag i staden mellan broarna och å Riddarholmen i Stockholm för budgetåret 1944/45 under statens allmänna fastighetsfond anvisat ett investeringsanslag av 350 000 kronor.

Stockholm den 20 maj 1944.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 288.

Godkänd av första kammaren den 20 maj 1944.

Godkänd av andra kammaren den 20 maj 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande innehavare av befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas, m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 128.)

Till Konungen.

I propositionen nr 161 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 mars 1944, framlagt förslag rörande statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande innehavare av befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas, m. m.

Efter propositionens avlämnande har till riksdagens statsutskott överlämnats en den 25 april 1944 dagtecknad, inom justitiedepartementet upprättad promemoria angående dyrtidstillägg å gottgörelse från allmänna indragningsstaten till rådmannen i Filipstad G. S. Carlsson.

Med hänsyn till innehållet av ovannämnda, till statsutskottet överlämnade promemoria har riksdagen medgivit, att till rådmannen i Filipstad G. S. Carlsson utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit må utgå gottgörelse i form av rörligt tillägg å ett årligt belopp av 4 000 kronor.

Vad departementschefen anfört beträffande landsrättsförläggning av städerna Filipstad och Hudiksvall och därmed sammanhängande ersättningsfrågor föranleder i övrigt icke någon erinran från riksdagens sida. I samband med beslut om förenande av ifrågakvarande städer med domsaga torde på sedvanligt sätt böra tagas under omprövning, huruvida icke de till städerna från anslag under sjunde huvudtiteln utgående ersättningarna av 139 kronor 62 öre respektive 76 kronor 78 öre för förlorade tullfriheter kunna indragas.